

Observatoriul este de două ori în
septimana, miercuri si sambata.

Prețului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dănu la casa
cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu
cu post'a în laintrulu monarhie
pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— In strainatate pe 1 anu 10 fl.
său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său
11 franci; — numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Orice inserate,
se platescu pe serie sau linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la adou'a si a
treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face in
modulu celu mai usioru prin assem-
natiunile postei statului, adresate de
a dreptulu la Redactiunea Diariului
Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 27.

Sibiu, 16/4 Aprile 1879.

Anulu II.

Specul'a cu cartile scolastice, cestiune nationale.

In periodulu absolutismulu austriacu dintre
anii 1850 si 1860 venia din Germani'a la Vien'a
multime de auctori si editori de carti scolastice
nemtiesci si vendiatori de classici latini si elini,
cu scopu ca se 'si treca marfa si in imperiulu
austriacu, pe care densii ilu considera ca si ger-
manisatu, preparatu a se incorpora in vreo 10—20
de ani cu micu cu mare la imperiulu germanu.
Acei speculanti de carti atata se mai invertia si
caciulia pre langa ministru si referentii lui, pana
candu castigă, unii permissiunea de a se vinde
cartile loru si in tierile monarhie austriace;
altora inse le mergea multu mai bine, ca se da
ordinu strinsu, ca cartile si respective editiunile loru
se se introducea in scole, anume in cele gimnasiali,
in tote provinciile, chiaru si in acelea, in care
limb'a propunerei nu era cea germana; pentru-ca
se dicea: Numai acestea carti sunt bune si altele
nu. Daca scolarii vostri nu sciu nemtiesce, pro-
fessorii vostri se cera voia dela auctori, ca se le
pota traduce si tipari in limb'a vostra. In cate
3—4 ani acei speculanti incassau pe cartile loru
cate 30 pana la 50 de mii fl., cu castigu forte
bunu, care le remanea loru. Mai apoi venia alti
speculanti in urm'a loru. Atunci se dicea lipitori-
loru satule: voi ati suptu destulu, lasati acum si
pe altii, ca se mai suga si ei. Intr'aceea scolele
se inmultia neincetatu, prin urmare speculantii ur-
matori tragea castiguri si mai mari. Toti parintii
betrani sciu, ca ajunsesera ca pentru scolarii din
clasea I gimnas. se cumpere carti de cate 10—12
fl., dupa aceea succesive de cate 20 pana in 25
fl., pana ce ajungea, ca la cursulu de drepturi in-
data in an. I se dea pe carti cate 50 fl. Era inse
unu adeveratu scandalu, candu se intempla, ca
cutare carte scolastica se fia aruncata la o parte
in midiulocu semestruului si studentii obligati a 'si
cumpara alt'a, auctorizata si inpusa din nou. Aci
nu incape vorba: carti scolastice si inca forte
bune, sunt absolutu necesare; se scurgea inse
din pungile parintiloru pe fiacare anu sute de mii,
date pe carti de nici o treba, care apoi ajungea
la piperiu.

Noi nu avemu se scimu, daca acelu blaste-
matu abusu de bunatatea si in parte de nesciinti'a
poporatiuniloru se mai comite si astadi. Ceea ce

sta mai pre susu de orice indoiela este, ca unulu
din scopurile multoru inamici ai nationalitatiloru,
asasini de limbile loru, fanatici pentru magiarisarea
toturoru scoleloru romanesci, este si acela, ca se
pota vinde si la scolarii romani sute de mii de
carti magiare, charte, formularie etc.

„De atati ani ati statu de mine, ca se aducu
in desbaterea dietei una lege ca acesta, si acum
nu ve indestulati nici cu atata“, — a disu mini-
strulu Trefort in prim'a siedintia a comisiunei dietale
catra membrii ei cei mai crunti. Aceia inse nu numai
dela sine, ci si in numele acelu carturari magiari,
tipografi, librari si editori, mai alesu din capital'a
Ungariei, carii si pana acum trasera sute de mii
si milioane de castiguri, nu numai din vendierea de
carti, charte si tote requisitele scolastice, ci si din
cateva diarie de specialitate, care se in punu si pre-
tiulu loru se trece in budgetulu fia carei comune.
Anume foi'a scolastica magiara este forte multu
favorata. In nenumerate comune nu o citesce
nimeni, pretiulu ei inse trebuie se se plateasca re-
gulatu; apoi se mai mira cineva, ca de ex. comu-
neloru romanesci nu le mai remanu bani spre a se
abona la foi scolastice romanesci din Blasiu, Sibiu,
Aradu, care sunt multu mai bune si in totu casulu
mai folositorie, pentru-ca lectorulu romanu intielege
si petrunde coprinsulu loru.

Din conspectele statistice se scie, ca in dilele
nostre tinerimea obligata a ambla la scole se nu-
mera cu milioanele, si ca sute de mii ambla in
realitate, era anume dintre tinerimea de nationali-
tate romanescă din monarhi'a intraga preste 176
de mii. Se luamu inse unu numeru rotundu numai
de 150 de mii baiati romani, caroru prin legea fatale
li se va comanda se 'si cumpere 150 de mii ABC-
dare unguresci, numai cu cate 40 cri (1 francu),
face 60 mii florini pe anu. In anulu alu 3-lea li
se va in pune gramatic'a magiara, vocabulariu magiaru
si carte de lectura magiara, se dicemu, numai la
cate 100 de mii de baiati, tote trei carti numai
1 fl. 50 cri, face 150 mii fl. Eca 210 mii fl.
venitu anuale dela parinti romani; suma minima
dupa computulu nostru, ca-ci apoi au se urmedie
successive alte si alte carti si aparate de instruc-
tiune, care se voru in pune mai multu ca de siguru
la tote scolele confessionali romanesci asia, catu nu
vomu exagera intru nimicu, daca vomu prevedea, ca
celu mai multu dela 10 ani inainte, pe fiacare anu

va esi numai din pungile romaniloru celu pucinu
cate 1 milionu de florini dati pe carti magiare.
Inceputulu odata facutu in modulu acesta, pe car-
turarii magiari ii nutresce ferbintea loru fantasie
in sperantia, ca apoi generatiunea viitoria a natio-
nalitatiloru nici nu va mai citi nimicu in limb'a
loru nationale, ci voru alerga, cu setea cerbului,
totu numai la lectura magiara, la diarie magiare, la
secaturi de romane magiare, sau traduse catu se
pote mai reu din alte limbi, la teatru magiaru si
in fine la biserici magiare, sau ca'si voru cere totu
numai popi magiari pe la bisericile loru.

Tote acestea planuri sunt preparate cu perse-
verantia rara de ani 40 si mai bine; ele au fostu
revelate si romaniloru inca din a. 1842 de nenu-
merate-ori; dara caturarii nostri moderni nu
prea au timpu de a studia planuri ca acestea, fiindu
ocupati preste mesura cu inmultirea coditiloru si
caciuliteloru, ca si cu restaurarea in limba a totu-
roru barbarismiloru turcesci, unguresci, slavonesci.

Atitudinea nostra fatia cu magiarisarea scoleloru poporali-elementare!

Intr'unu ciclu de articlii publicatu in 5 Nrii
(dela Nr. 27 inainte) ai acestui diariu, din a. tr.,
sub titlulu „Scolele nostre confessionali
in statu constitutional“, autorulu inca pe
atunci au descrisu cu vii colori starea in care deja
si pana acum, de candu adeca s'a introdusu art.
de lege XXXVIII din anulu 1868, — se afla in-
structiunea publica si preste totu scolele poporale
cu caracterulu loru autonomiu-confessional. Cine
a cetitu cu atentie revelatiunile espuse in acea
serie de articlii, basate pe esperientia, nu combinate
din teorii, ci din viati'a practica, acela a potutu
si pote cu atatu mai vertosu astadi se se convinga
in fati'a noului periculu alu faimosului proiectu de
lege: cumca de si chiar si suscitata, deja esistent'a
lege restringetoria a datu unele lovituri simtite
autonomiei bisericei nostre ortodoxe, totusi com-
patriotii nostri magiari, — simulatori si momitori
de infratire — nu se multamira cu atata, ci ceea-ce
nu potura in tiesatur'a acelei legi la anulu 1868
sub fericitulu ministru de odinora Br. Eötvös, o
mai carpira acum, prin fabricarea noului proiectu
alu unei legi desastrose, pe care actualulu ministru

Foisor'a „Observatoriului“.

Domnisor'a Esopu.

Novela de: Charles Deslys.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

I.

Georges de Vallombreuse era unu incantatoriu mar-
quisu. Doue dieci si cinci de ani, figur'a si tali'a unui
altu Richelieu, obiceiuri dupa intempleri.

Dara traia in alu XIX-ea secolu. De aceea se si
ruina catu se pote de repede.

S'o spunemu inse: grati'a spiritului si apucaturile
sale de mare senioru, faceau se i se erte tote nebu-
niile sale.

Pr'intre companionii sei de risipa era admiratu si
citatu ca prototipulu supremei elegantie si alu escen-
tricitatiloru cavaleresci.

In suburbea Saint-Germain, pr'intre nemuri, in
cast'a sa, era cu sinceritate plansu, dara cu acelu zim-
betu plinu de indulgentia si de resfatiare, ce nu se mai
gasesce, vai! de catu pe budiele catorva rare betrane
aristocrate.

Mai josu, prin lumea burgesisloru nauci, a profes-
ionistiloru, si trebuie s'o spunemu, si a creditoriloru, i
se ertau tote, era iubit pana si in cele mai aristocra-
tice capicii ale sale.

Catu pentru servitori, acestia schimbau iubirea in
adoratiune. De da vre-o data cate o parualu, ori
vreunu picioru in pulpan'a livrelei, acestea erau pentru
domni lachiei totu atatea precioase favoruri.

Adeverulu e, ca marquisulu era atatu de generosu,
atatu de bunu, si se lasa a fi furatu de toti cu atata
veselie!

Pr'intre cei ce se inogatiau pe contulu seu, se
numera unu ore care Esopu, odinora valetu de camera

alu tatalui seu, si care inaintatu de fiulu la demnitatea
de intendantu, era socotitu ca unu felu de Cresus.

Acestu Esopu, dupa cum numele, sau mai bine,
supranumele indica, era unu cocosiatu, unu cocosiatu
dintre cei mari. Cocosi'a sa, asediata tocmai intre cei
doi umeri, amintea pe a lui Polichinelli. Era forte
slabu, si forte activu, de si era betranu. Infatiisarea
sa, invelita cate odata de tristetia, dara de ordinaru
scanteietore de viclenia, semenă cu acele vechi sparge-
toare de alune de dincolo de Rhinu, in cari humorulu
germanu a sciutu se vire unu ce fantasticu. De altcum
n'avea anima rea acestu sirmanu Esopu. Jefuindu pe
tinerulu seu domnu, ilu si iubea totu de odata, si i
proba unu straniu devotamentu: unu altu Caleb.

Cate odata chiaru, candu jupanu Esopu indrasnea
se certe pe d-lu marquisu, ceea ce se intempla cam
desu, — il vediese dela nascere, fusese Mentorulu tineri-
loru sei ani, — jupanu Esopu devenia aproape venera-
bilu. O sincera afectiune, o profunda desolatiune se
cetea in micii sei ochi. Intr'o di Bernard de Vallom-
breuse vediusse picandu dintr' insii o lacrima.

Cuprinsu de mirare, de mila, inpinu de unulu din
acele aventuri ale animei care, in natur'a sa cea iute,
avea atata farmecu, tinerulu marquisu se repedise catre
betranulu seu servitoru, si, luandu-i capulu intre mani,
ilu inbracisiasse.

Esopu incepuse se planga ca unu copilu. Dara pre-
domnindu'si indata acesta emotiune aproape parintesca
si deja reajunsu intendantulu celu umilu si ceremoniosu
de totu de una:

— Domnulu marquisu uita cu cine vorbesce, disese
elu, nu meritu atat'a onore.

Si tiepanu ca unu automatu, se departase.

De atunci isi compusesse o frunte de marmora,
sciuse se stapanesca ori ce strigatu de indignatiune, ori
ce strigatu de durere, candu trebuise se se vendia ho-
telulu parintescu de la Parisu, cateva bogate ferme,
facendu parte, de secole, din mostenirea familiei Val-
lombreuse.

In adeveru, rapitorulu intendantu figurase printre

cumperatori, si se dicea ca rescumperase pe sem'a lui
cele mai bune parti. Ceea ce de siguru ilu consolase.

Catu pentru marquisu, elu abia observase acesta.
Ducea viatia de mai 'nainte, aruncandu cu manile pline,
aurulu prin tote ferestrele ce i mai remaneau.

Intr'o ore care nopte de carnevalu, la nu mai sciu
ce clubu, joculu de maca (baccarat) fusese forte contra-
riu, o persecutiune de necrediat se lupta contra noro-
cului si elu continua a juca pe promisiunea de a plati
in urma. Dui'a sosi, era totu acolo, perdiendu mereu,
perdiendu totu, afara numai de veselie sa.

Anuntiarea dejunului puse in fine capetu jocului.

— La mesa! domniloru, dise Vallombreuse, voi
scrie unu cuventu lui Esopu. La dessertu, va veni se
plateasca ceea ce dorediu.

— Dara, observa unulu, noi nu ceremu altu, de
catu se 'ti acordamu tempu, marquise... si daca lad'a
'ti e gola...

— A mea se pote. A ceea a lui Esopu niciodata!

— Si te inprumuta?

— Totdeuna. Dara Dumnedieu scie cu ce dobenda
betranulu Shylok!

— Sirmane marquise! dara aceia sunt chiar' banii
tei. Te fura, se dice, ca in midilocu padurei.

— Firesce! nu e ore elu intendantulu meu?

— Prea esti bunu cu acestu betranu hotiomanu.

— De n'asiu fi mai bunu ca densulu, cu ce dreptu
'i asiu fi domnu lui?

Si pe candu se asiediau la mesa, continuandu'si
paradoxulu, atacandu totu de odata o duzina de stridii
de Ostenda:

— Aceia numai au dreptulu de a fi serviti, cari
sunt superiori servitoru loru prin crescere, prin inteli-
gentia sau prin anima. Aveti in vedere, domniloru, ca
nu vorbescu aici despre avere, de care nu trebuie tinuta
nici o socotela, nici chiar' despre nascere de care acum
ne amu spalatu pe mani, in ceea ce privesce privilegiile
ei, er' nu si datoritiile ei. Se ne plecamu inaintea prin-
cipiloru dela 1789, se intindemu cu franchetia man'a
burgesisloru, ba chiar' si parvenitiloru, celoru inbogatii

de culte si de instructiune publica Trefort o presentă dietei in cele mai doioase momente, candu legislatorii parlamentului ungaru, cu fetie incetite deplangeau nefericită sörte si cumplit'a lovitura elementara a connationaliloru ruinati prin catastrofa produsa de riulu Tisz'a.

A mai reasumă celea ce s'au ventilatu in susu citatii articlii din anulu trecut, si a le mai recapitulă tôte căte se petrecura de candu capii bisericeiloru nōstre nationale in frunte alergara concomitati de reprezentanti ai clerului si poporului la prea inaltulu tron, la Maiest. Sa prin adres'a cunoscută se puna stavila torentelui pornitu asupra esistentei nōstre nationale, — este cu totul de prisos; de órace diuistic'a nōstra a petrunsu afundu in planurile combinate cu acelu proiectu, tôte le-a petrecutu cu cea mai incordata atentiune. Anume „Observatoriulu“ a inregistratu in colónele sale dintru inceputu, scirile ce se siopteau despre intentiunea fabricarii proiectului, in cătu mai apoi chiaru din acestu incidente, diuistic'a magiara se alarmă si rapedi atacuri inversiunate asupra vociloru ce se ridicara, inferandu-ne de rei patrioti, tradatori, si agitatori, inamici ai statului si căte incriminari turbate; ér noi condusi de consciint'a sacreloru nōstre datorintie nationali si a deveratu patriotice, in positiunea nōstra defensiva, dar' leala si morala, ne-amu adoperatu, a nu scapă din vedere nici unu momentu din celea ce se petrecu si desvólta in cristalisarea gravei si periculósei cestiuni.

Chiaru si aprigii nostrii adversari aru trebui se recunósca, că posteritatea si respective generatiunea viitoria ne aru potea condamnă de siguru si cu totu dreptulu, déca atātu press'a nōstra nationale interpreta a opiniunei publice romanesci, cătu si fruntasii conducatori bisericesci si nationali ai poporului nostru, aru fi molipsiti de indiferentismulu pecatosu ce-lu manifesta unii malcontenti, striviti si timpiti in consciint'a de sine atunci, candu ni se ofensédia si ataca vitalitatea, tesarulu celu mai pretiosu nationalu; limb'a educatória si prosperatória, supta dela peptulu scumpeloru nōstre mame.

Din nefericire, compatriotii nostri orbiti de fanatismulu egemoniei, nu mai au nici ánima de a consideră justele ingrigiri si temerile nōstre fatia cu o lege cum o proiectă ministrulu Trefort, cum o forfecă si inaspri mai drasticu comisiunea regnicolara, si cum verosimulu o va si votă diet'a tierii, fara diferentia de partida; candu reprezentările si argumentele din memorabilele adrese ale capiloru ambelor biserici, nu aflara resunetulu doritu si nu obtienura rezultatulu oftatu la preainaltulu locu, ci acelu proiectu — precum ne vestescu diuarele magiare — indata dupa serbatorile pasciloru, va fi datu in desbatere generala si speciala, respective candu bunii nostri compatrioti au se puna larv'a de fieru preste fetele fragede ale baiatiloru nostri din scólele elementare, prin care se li amutiésca vócea sonóra invetiata dela mame si se-i constringa cá pre papagali a'si insusi (elsajátitani) limb'a magiara, carea in dilele nōstre este unic'a si absolut'a

de mai eri, alaltaeri, dara cu conditiune cá ei se incedie de a se tocmí de a negustóri, de a insielá in tôte lucrurile. Noe ne incumbe, domniloru, datoria de a 'i spalá, de a 'i subtiá, de a 'i iniitiá in purtarile cele curtene, in nobilele sentimente, in adeveratulu modu de a sci se traiésca. Cine vreti se le servésca de exemplu si modelu, déca nu nisce gentilomi cá noi? Acesta este rolulu nostru, acésta este misiunea nōstra in acestu secolu. Ba ar fi chiar' de doritu, cá unii dintre noi, esagerandu lectiunea, se faca cursulu loru cu multu sgomotu si se sacrifice din tóta ánima patrimoniulu loru, tinereti'a loru, si de va trebui, viati'a loru pentru a professá si mai bine, gréti'a de totu ce este degradatoru si necuviintiosu, sant'a passivne a totu ce este frumosu, suavu, mare, generosu si eroicu. Éta care este datori'a gentilomului modernu, domniloru, si éta pentru ce me ruinediu eu. Vicomte, unu palaru de Sauterne!

(Va urmá.)

Imi spuneai....

Imi spuneai! — Ce 'mi spuneai óre?
Spune 'mi, cá-ci eu amu uitatu,
Pe candu eri din intemplan
Fatia in fatia ne amu aflatu.

* * *

'Mi-ai spusu cateva cuvinte,
Dar' eu, draga, — ce am disu?
Nu sciú . . . Nu 'mi aducu aminte,
Séu érá numai unu visu?

* * *

Cá-ci de cate ori pe tine
Eu in calea mea te vediu,
Me uimescu si nu sciú bine
De 'su desteptu séu de visediú.

(„Resboiulu.“)

A.

conditiune de esistencia a tuturor cetatieniloru din regatulu Ungariei.

Ce mai putemu face noi?!

Acésta este acum intrebarea vitala, carea ne insufla grigi mari. Noi amu sustinutu, sustinemu si mai departe, cá legea cestionata, in man'a fortierulu violente din partea organeloru statului, dupa ratiunea si logic'a pedagogica, desfasurata cu multa claritate in adres'a memorabila a episcopatului bisericei greco-orientale, asternuta prin deputatiunea esmisa la preainaltulu tron, nu este practicabila, cu atātu mai pucinu executabila. Auctorii ei, ministrulu Trefort et consortes, amagiti prin fictiv'a contra-representatiune a episcopiloru ruteni Pasztélyi si Toth si prin misteriósa petitiune a nemisiloru ruginiti din Maramuresiu, inscenata de voinicosulu Mihalka, pre care foile magiare ilu prémareacu si dreptu recunoscintia pentru escelent'a fapta patriotica, fói'a beletristic'a „Magyarország és a Nagyvilág“ i face onóra punendu'i portretulu in frunte, cá ilustratiune si decóre, ei toti credu si sustinu contrariulu, cumca acea lege in aplicare si executare nu va intimpiná nici unu obstaculu, nici o resistentia.

Midiulócele ducu la scopu, si precum este scopulu asia i sunt si midiulócele realizatérie. Scimu ce scopu are legea, si ministrulu Trefort a indigitatu si midiulócele prin care voiesce cu ori ce pretiu a o esecutá; elu are organe, „slugi“ credintióse si unelte destulu de apte cu cari se-si ajunga scopulu; dispune de inspectori si visitatori scolari (tanfelügyelő és iskolalátogató), alu caroru contingentu voiesce se'lu mai inmultiésca cu acuisitiuni noue si anume calificate de a propagá principiele sublime ale acestei minunate legi magiarisatérie; éra acolo unde se aréta necesitatea de fortia, va intrevéní si auctoritatea politica administrativa, szolgabirau cu asistentia de panduri, haiduci si gendarmi, in casuri extreme chiaru si executiunea militara cu brachiu.

Inspectorii reg. de scóle, in calitatea loru de mandataru si executori ai regimului, au dreptulu si datorint'a de a controlá, respective inspectióná din candu in candu institutiele nōstre pedagogice-confessionali, a asistá la esamenele semestrali si a'si castigá deplina convingere despre sporiulu, rezultatulu si progressulu propunerei studiului obligatu din limb'a magiara; cu alte cuvinte, elu, inspectorulu, cá se se póta convinge despre acésta, insusi va esaminá, adeca va pune intrebări eleviloru, va constatá, in cătu respectivulu professoru dela institutu este capace séu nu, a tiné prelegeri eleviloru din acestu nouu studiu octroatu?!

Mai multu, ingerinti'a lui se estinde si asupra esamenelor de calificatiune a candidatiloru invetiatorescu, cá-ci la acelea densulu inca trebe se asiste si se procéda conformu instructiunei speciali ce i o va dá ministrulu spre cinosura — precum ilu autorisédia §. 7 din lege; numai acelu candidat va obtiené testimoniulu (diplom'a) de calificatiune invetiatorésca, cá se póta fi aplicatu la vreo scóla poporala elementara — confessionala, care in decursulu studiarii pedagogice a potutu invetiá limb'a magiara in mesur'a prescisa de lege, precum in vorbire, asia si in scriere, cá se fia in stare a o propune si elu apoi bietiloru copii de tierani in scólele satesci asia la intiesu, in cătu si aceia se-o invetie bine si curendu, éra asia, in cătu déca mari'a s'a inspectorulu la procsima visitatiune ii va esaminá, acei fragedi baiati se-lu incante cu responsuri magiare. Fára de subscrierea inspectorulu reg. testimoniulu de calificatiune nu are nici o valóre, adeca candidatulu examinatulu de comisiunea consistoriala din celealalte studii, nu póte fi nici odata aplicatu de invetiatoriu, séu nici chiaru de suplente!

(Va urmá.)

Ungari'a.

— Din Banatulu temisianu primiramu acestu cerculariu episcopescu, emisu cu ocaziunea dupei serbatori patriotice.

Nr. 375. B. Prea Onoratiloru Parinti Protopresbiteri! Onorata Preotime parochiala!

Maiestatea Sa cesaria si regia apostolica Imperatoriulu si Regele nostru Franciscu Iosifu I s'a casatoritu cu Maiestatea Sa prea gratiósá Imperatésá si Regina Elisabet'a in 12/24 Aprile 1854.

Asia dara in 12/24 Aprile alu anului curgatoriu 1879 se inplinescu 25 de ani, adeca unu patrariu de secolu, de candu Preainaltiele Loru Maiestati in casatoria ferica si plina de binecuvantarile si darurile ceresci gubernéza cu blandetie numerósele popóra credintióse, supuse sceptrului Loru. In acestu siru lungu de ani in dilele de bucuria ale popóraloru marelui imperiu austro-ungaru, Maiestatile Loru s'au bucuratu inpreuna cu popórale supuse gubernarei Loru, éra in dilele de necasuri si nenoróciri, Maiestatile Loru cá adeverati

parinti ai popóraloru au fostu cei dintai, carii au alinatu durerile si suferintiele celoru nenoróciti.

Si cum vomu petrece mai serbatoresce, mai demnu acésta mare si stralucita di a fericitei nunti de argintu a Maiestatiloru Loru?

Ne vomu aduná cu totii in santele biserici si vomu redicá ferbinti rugatiuni de multiamita cátra atotupoter-niculu Domnedieu, imperatulu imperatiloru si domnulu domniloru, pentru pacea, indelung'a sanatate si prosperare a Maiestatiloru Loru si a preainaltei case domnitóre.

Totu in acésta memorabila di se tiene si serbarea de una suta de ani, de candu Banatulu temesianu, luat inapoi dela Turci, s'a incorporatu cu scump'a nōstra patria Ungari'a.

Dreptu aceea dispunemu urmatórele:

1. Joi dupa Dominec'a Tomei in 12/24 Aprile a. c. la 10 óre inainte de amédie in tôte bisericile diecesei nōstre se se tina sant'a liturgia cu tóta evlavi'a si pomp'a, avendu la finea santei liturgii a se cantá docsologi'a prescisa in tipicu si a se ceti din genunchi rugatiunea de multiamita din liturgieru.

2. Acésta santa liturgia si rugatiune de multiamita se se tina in totu casulu negresitu in orasiile, opidele si satele mai insemnate in susnumit'a di, adeca Joi in 12/24 Aprile a. c., éra in acele comune mai mici, in cari crestini in acésta di de septemana voru fi respanditi la lucru, si asia cu greu potu veni la biserica, in acéste sate mici se se faca slujb'a prescisa in Dominec'a urmátóre a Mironositiloru.

3. Preotimea parochiala va avea a invitá in modu cuviintiosu tôte diregatoriile aflatóre in respectiv'a comuna la sant'a liturgia, in fine:

4. Pentru cá poporulu se aiba scire de timpuriu despre tienerea acestei rugatiuni de multimire si se póta veni numerosu la sant'a liturgia, preotimea va ceti si publicá acestu circulariu poporului in biserica, in Domineca Tomei a. c.

Inpartesindu-Ve binecuventarea nōstra archierésca suntemu

Ai tuturor

voitori de totu binele

Ioanu Popasu m. p., episcopu.

Caransebesiu in 29 Martiu 1879.

— Relative la actele publicate in diariulu „Szamos“ Nr. 24 despre incercările de a bagá limb'a magiara si in bisericile romanesci cá prin contrabanda, primiramu pe langa alte corespondentie mai lungi; urmátóri'a scire, ce face onóra auctiloru ei:

Onorabila Redactiune! Cu placere ve facu cunoscutu, ca romanii binesimitori din Satu-mare, au inaintatu una petitiune cátra gubernulu diecesanu, in carea protestédia in contra faptei unoru turbulenti ne-romani, prin carea se compromitte greu sentimentulu loru de religiune si de nationalitate, si e in contra dreptulu rituale; ca adeca in biserica gr.-cath. romana din Satu-mare se se introduca limb'a magiara de limba liturgica si rituale. Asteptamu cu doru ferbinte, dispu-setiunile veneratului gubernu diecesanu.

Romania.

— Bucuresci. S'a mai observatu si la alte ocaziuni, cá s'aru insielá reu toti aceia, cari aru judecá mersulu afaceriloru Romaniei numai dupa limbagiulu passionatu si respiratoriu alu urei de partide sau si alu celei personale, ce se vede in unele diarie opositionali. In momente critice de pericole mari, in epoce de transformatiuni se manifesta puterea de viatia a unei natiunei, intieptiunea si patriotismulu conducatoriloru ei. De candu cu „divanulu ad hoc“ din anulu 1857 conchiamatu la provocarea venita dela poterile europene subscrietórie ale tractatului dela Parisu, natiunea romana din Romania, inspirata de iubirea patriei si a libertatiei, a sciutu a se aventá totudeauna, in dile de tentatiuni noue, la inaltimea situatiunei si a se folosi de inpregiurările date. Adecea, pre candu se parea cá barbarii sei de statu aru fi scapatu din mana firulu Ariadnei din maiestritulu labirintu europénu si orientale, ei la momentulu datu ilu reaflara totudeauna. Dupa cele intemplete intre 22 si 26 Mart. (3—7 Apr.) a. c. in ambele camere si in sinulu gubernului, se póte sper'a cu totu dreptulu, cá nouele tentatiuni din laintru si cris'a ce nu vrea nicidecumu se incedie in Orientu, o va aflá si acuma preparata, unita in cugete si in simtiri.

Cuventulu de tron cu care s'au dissolvatu (nu inchisu, nu prorogatu) camerele, ne este cunoscutu. Bine dice „Romanulu“, cá pentru prim'a óra dissolve unu monarcha adunarile legislative, in persóna, inainte de implinirea periodului legislativu si totusi intre manifestari de bucuria si in aplause; cá-ci camerele se dissolvu inainte de timpu numai in casuri mari dissensiuni produse intre densele si gubernu. In Romania inse au recunoscutu asta-data inposantele maioritati din ambele camere imperiósa necesitate de a dá locu unei adunari constituante sau mai bine, revisorie, precum se prevede pentru casuri estraordinarie in constitutiunea din 1866.

Caracteristica și inspirată de sublimă sentimente patriotice au fost scenă de despărțire membrilor din ambele camere. 103 deputați și 54 senatori remaseseră pe loc până în noaptea din 24 spre 25 (sambata spre duminică) pe la 2 ore, spre a termina lucrările restante și de cea mai mare urgență. A doua zi, după ce a sosit Domnitorul cu comitivă să strălucită între manifestări entusiastice de iubire și devotamentu ale auditoriului celui mai numeros ce au ascultat vreodată un mesaj al tronului, membrii ambelor camere au rămas în sală, cu scopul de a-și lua rămas bun unii de la alții și a-și pofți calea bună. În acele momente ale despărțirii mergându-mă întâi la tribuna ilustrului Fiin-de Domnu, Dimitrie Ghica, vicepresedinte al senatului și în timpul ministerului conservativu presedinte al camerei, multămesce domnilor senatori pentru concursul ce iau dat pre câtă portase presidiul (în locul mitropolitului presedinte, care merge foarte rar la senatu), își cere scuze de la cei către cari va fi fost vreodată nedrept, și terminându-se exprimă în sensu, că nu crede se se mai revăda cu colegii sei în senatu. Toti senatorii, majoritate și minoritate, adversari și amici politici ai principelui D. Ghica, negară că nu se voru mai revăde și-lu aplaudă, dându-i se pricepa că va fi realesu de sigur.

Ce mai scena patriotică! Ce nobilă toleranță în opinii politice! Dară se vedem ce se mai întâmplă după aceea și se cunoștem ce însemna a fi romanu patriot.

Dn. Const. D. Rosetti urmedia la tribuna între aplauze generale. Dsa multămesce mai ales deputatilor din opoziție, pentru că în loc de a împinge opoziția la extreme, din contra iau dat concursul dloru în conducerea desbaterilor. Dsa nutrește credința neclătită în Dmnedieul patriei sale, care a fost totdeauna cu densul și cu reprezentanții ei. Totu așa speră că același Ddieu va fi și cu membrii camerelor de reviziune constituției, numai se lasă la o parte urele și desbaterile, în catu chiar și atunci, când partidele se combatu, se nu se mai combată cu ură și cu pasiune, ci cu liniste și cu stima reciprocă. „Numai urmandu așa, Geniulu patriei va fi cu noi și toti pașii noștri voru fi încununati cu succesu.

Dupăce sediti'a se declară de ridicată și publicul se departă, luă cuvântul dn. ministru presedinte Ioanu C. Brateanu totu dela tribuna. Dsa multămesce opoziției totu în sensul cuvintelor dlui Rosetti, că n'au mersu cu spiritul de opoziție până a împedea dezvoltarea afacerilor statului; numera greutățile și pericolele situației, care înpuu fiacaruia datoriti'a patriotice de a se observă astădată în alegeri mai multa liniste și mai multu tactu decât ori-când; că-ci funeste sunt efectele luptelor violente, când de alta parte inriurintile și presiunile din afara n'au încetatu nici până astăzi că-ci tradițiile vechi a le puterilor straine nu se potu desrădăcina dintr'odată; prin urmare, dacă romanii s'ar slăbi ei însii prin desbinari și lupte violente, Romanii s'ar espune la pericolele caror se espusesă Poloni'a. După acestea ministrul Brateanu mai pronunță următoarele cuvinte memorabile, care ar merita se le audia și ungurenii.

Presedintele consiliului face d'eu apelu, în numele siguranței patriei, la moderatiunea tuturor partidelor; d-sea înțelege luptă și o crede chiar neapărată în regimul constituțional; d'eu trebuie se fie măsurată și înțeleptă. Partidele nu trebuie se tindă a se nimici unele pe altele, pentru că toate sunt necesare vieții publice a unui stat constituțional; d-sea dorește ca în corpurile leguitoare, se fie reprezentate toate partidele. Toti barbati cari sunt o autoritate, o lumină în partidul lor, este bine se nu lipsesă din corpurile leguitoare, pentru că altfelu aru lipsi o lumină.

De aceea, în luptele electorale, când vedem ca unu barbatu politicu dintr'alta partidă de catu a noastră a fost totu d'una alesu într'unu colegiu și are cele mai multe șanse de a fi realesu, nu trebuie se-lu combatem cu ori-ce pretiu; trebuie se-lu lasăm se s'alăga, pentru că prezența lui e trebuincioasă în reprezentatiunea națională.

După cum a mai disu și alta-dată, d. Brateanu repeta și astăzi, că nu se va face maciucă nici-unei partide în contra alteia, pentru că nu voiesce că vre o partidă se aibă altu avantaju asupra celorlalte, de catu puterile sale proprii ca partidă, și nu voiesce asemenea nimicirea vre unei partide. Dsa ca guvernul, nu numai că va lasă cea mai deplină

libertate alegerilor pentru toate partidele; că-ci chiară deca ar voi se face alegeri autoritare, cum știu se face alții, nu s'ar pricepe se le face.

Dintre evenimentele politice ale dlelor din urmă, care mai toate voru avea loc în istoria, mai înregistrăm aci încă și simburile scrisorii adresate de către Domnitorul din 24 Mart. v. a. c. ministrului presedinte Brateanu, prin care M. Sa își manifesta vointă, că în memori'a memorabililor seditii din 29 și 30 Aprilie 1877, în care se proclamase independența patriei, toti membrii Senatului și ai Camerei se fia auctorizati a portă medali'a comemorativă a Aparatoriloru independenței. Atătu Senatul catu și Camer'a răspunseră la acea scrisoră cu votul unanimu de a se înălța un monumentu național în memori'a luptelor victorioase a le bravei armate sub comandă eroicului seu capitanu supremu Carolu I.

Multu sunt instructive încă și informațiile date de către dn. ministru de finanțe D. Sturdza despre bugetele țării pe cei 9 ani trecuți, apoi și pe anul 1879, care se încheie cu unu escedente (prisosu).

Russia

— St. Petersburg 14/2 Apr. Atentatu nou contra imperatului Alexandru II. N'au fostu de ajunsă că așa numiti Nihilisti, sau adeca tribunalulu secretu alu partidei revoluționare din Russi'a, de 15 luni încôce ascunse sôrele prin omennii sei la câțiva generali capi ai politiei imperiale, la câțiva directori și comissari de politie în Petersburg, Moscva, Chievu, Charcovu etc., — ci în acăsta di din 14 Aprilie demăneți'a, pre cându imperatul esise în preambulare, unu omu înbrăcatu bine, pe capu cu căciula de uniformă și cu cocardă, trase asupra Maj. Sale dintr'unu revolveru de patru ori, dară totu n'lu nimeri. Passantii și politicienii puseră man'a pe atentatoru; într'aceia elu mai descără și alu cincilea focu asupra unui omu, pe care inse-lu rani ceva numai în față. Capital'a prepară ovatiuni mari pentru scaparea imperatului de pericolu.

De unu anu încôce s'au întemplat cinci atentate asupra vieții suveranilor, Germaniei, (două), Spaniei, Italiei și acum alu Russiei, inse toti au rămasu cu viață. Bolnavă mai e societatea Europei.

Correspondenție particulară ale „Observatoriului“.

— Fagarasiu, 10 Aprilie, 1879. După cum vedeti din provocarea ce vi-o alaturu aici spre publicare, comună Betleanu, un'a dintre cele mai avute comune în comitatul Fagarasiului, a fostu lovită în noaptea de 4 spre 5 Aprilie de o mare și neașteptată nenorocire. Mai multu de catu jumătate din întregă acăsta frumoasă comună a fostu mistuită prin focu, — mai bine de 100 familii au rămasu numai cu hainele de pe ei; acum în acestu momentu se află partea lor cea mai mare pe străde la cersitu, că se nu mōra de fōme.

Contribuire de bani și victualii curgu din totu comitatul și în scurtu voui trimite listă spre publicarea numelor marinosilor contribuitori.

Dreptu aceea-imi împlinescu o placută datorință rugându-ve, că se benevoiti a publică în stimabilul diariu „Observatoriul“ atatu acăsta scrisoră, catu și provocarea alaturată, rugându-ve în numele celor nenorociti, se primi la Redacțiune contribuiri ce aru veni în ajutorulu confratiloru noștri dela Betleanu.

Joane Romanu.

O Rogare catra întregu P. T. publicu.

Pentru ajutorarea celor nenorociti prin focu în comună Betleanu din comitatul Fagarasiului.

În noaptea de 4 spre 5 Aprilie a. c. escându-se din negrija focu în comună noastră — din mare nenorocire tocmai în momentul cându batea unu vântu aprôpe că unu orcanu, pe langă stăruintile din toate partile, jumătate comună noastră, mai multu de 100 case, edificii economice și la 40—60 vite, nutrețu, bucate și în sfârșitu toate ce au avutu acești nenorociti, precum și 2 omeni au cădiutu jertfa focului.

Daun'a nu s'a potutu încă acuratu pretiui, ea este însă foarte însemnată și în totă privință aprôpe la 70—80 mii floreni. Acești nenorociti se află pe străde — că-ci nu le a rămasu decât hainele de pe corpurile lor.

Deci în numele celor nenorociti venim a apellă la sentiul de îndurare alu onorab. publicu, că se binevoiescă a concurge cu ajutorulu seu în bani sau victualii, care se se trimite sau de a dreptulu la oficiulu comunale alu comunei Betleanu, sau la oficiulu comitatului alu Fagarasiului, de unde se va distribui la familiile nenorocite.

Celelalte diare romane: „Telegrafulu romanu“, „Gazet'a“ și „Famili'a“ sunt rogate a reproduce acestu

apelu și rogare în colonele lor și a primi oferte în favoarea nenorocitoru. *)

Betleanu în 8 Aprilie 1879.

Din partea oficiului comunale.

Nicolae Barsanu, jude, Moise Barsanu, Vasile Copaceanu, prin Joane Dejenu.

Conversațiuni istorice.

Avem sub ochii noștri:

Program'a pentru istoria critica a Banatului temisianu.

Auctorulu este unulu dintre cei mai demni fii ai Banatului, membru alu academiei științifice.

Incependu dela Grisellini (Versuch einer natürlichen und politischen Geschichte des Temeser Banates Wien 1785) și până la Böhm (Geschichte des Temeser Banates 2 Theile Leipzig 1861), s'au încercatu câțiva neromani se dea, dacă nu istoria adevărată și bine scrisă a Banatului, celu puținu câte una monografia, cu lacune mai mari și mai mici. În românește este cunoscută Temisiana dlui Aug. Tr. Laurianu, celebrulu nostru barbatu erudit. Era înse timpul că istoria Banatului se o prezente publiculu nostru unu banatianu adevăratu. În alte țări și la alte popôra se vedu multe de monografii, nu numai ale unor provincii și cetăți mai mari, ci chiar și ale multor comune singuratece, de ordine inferiōră. Banatul este partea cea mai fertilă a țărilor corōnei unguresci cu unu teritoriu de 570 miliarde □ împartitu în 4 comitate mari, Torontalu, Temisior'a, Carasu, și dela desființarea graniței militare, Comit. Severinului, situate între Tisă, Dunare, Murasiu și între muntii Transilvani până la Mehadi'a, cu aprôpe 1 milionu 300 mii de suflete, a caror marea majoritate este românească. Anticiloru romani le placea prea multu a se asedia și coloniza sub acea climă blândă a Banatului, devastatu mai târziu în modulu celu mai barbaru de către turci, până cându abia în a. 1716 a scapatu de jugulu lor pentru totdeauna. Dară se nu preocupam important'a lucrare a auctorului banatianu, cându placut'a noastră misiune este aci a face locu numai programei sale, care este următoarea:

Partea I. Secțiunea I: „Introducere.“ Resumatul sinteticu alu operei.

Secțiunea II: „Indice bibliographicu“ cuprindendu scrierile referitoare la istoria și popôrele Banatului, din timpii cei mai vechi și până în zilele noastre.

Secțiunea III: „Geographi'a, phisica, istoria și politica; subdiviză în a) Oreographia, b) Hydrographia, c) topographia“ (starea phisică și natur'a pământului; Clim'a, riuri, isvore, ape statătoare, palustre; conformațiunea și clasificatiunea muntiloru și deluriloru; diferite specii de fosile și corpuri organice de regimulu vegetale și animale, descoperite în sinulu și pe suprafața Muntiloru — Archaisme topografice. —

Secțiunea IV: „Descriptiunea minelor, termelor, și apelor minerale.“ Istoria, descoperirea și dezvoltarea, vechimea și însemnitatea lor.

Secțiunea V: „Monumente archeologice.“ Ceramica, epigrafica, numismatică.

Secțiunea VI: „Etnografi'a.“ Temisiana-Banatulu temisianu, în epoc'a preromana, sub raportulu etnografiei istorice și geografice: Triburi celto-gale, tracogeto-dace. Industri'a și commerciulu Agathirsiloru, Tribaliloru, Daciloru.

Secțiunea VII: „Ipotezele slaviste și germane.“ originile Traco-geto-daciloru.

Partea II. Secțiunea I: „Temisiana sub dominațiunea romana“ dela cucerire până la Aurelianu (274 er'a Chrestina).

Secțiunea II: „Starea politica, socială, economică, culturală și bisericăscă a poporului romanu din Temisiana sub urmasii lui Traianu“ și după retragerea legiunilor romane până la sut'a VII. Coloniile romane se constituie în popor romanu, formandu mai multe domnate între sut'a VIII și IX.

Secțiunea III: „Ce inriurire avut-au Gotii, Hunii, Gepidii, Longobardii, Avarii, Bulgarii, Schiaii,“ asupra Banatului preste totu și asupra poporului Temisianu în parte? Sunt urme despre o adevărată dominațiune a barbarilor navalitori în acăsta țiera?

Secțiunea IV: „Petrecerea romanilor în sinulu țării, fost-au întreruptă de la Aurelianu până în sut'a VI?“ Miscarea și viața socială, publică, a poporului romanu în Temisiana până în sut'a IX: epoc'a Arpadianiloru.

Secțiunea V: În ce relațiuni statu-au romanii Banatului Temisianu cu puterea romană din imperiulu orientale, incependu dela anul 274 și până la ocuparea Moesiilor prin Bulgarii lui Asparuch (a. R. 1433, Chr. 680). —

Secțiunea VI: „Federatiunea Bulgaro-romana din drept'a Dunarei.“ Crestinirea Bulgarilor. Starea Temisiane și a poporului romanu între anii 680 și 797; Domni'a lui Claudiu în Temisiana (864—884). Desbinarea bisericeii. Aparitiunea Arpadianiloru. Legatur'a și comerciulu domnilor Temisiane cu Basarabii Olteniei și cu statulu romano-bulgaru din Mesi'a și Traci'a.

Secțiunea VII: „Luptele domnilor romani Claudiu, Optum,“ cu Arpadianii incalatori. Consecințele acelor lupte; independența Temisiane până la 1020; epoc'a lui Basiliu II Bulgaroctonulu. Reinnoirea legaturilor între romanii Temisiane cu imperiulu (Bizantiu) romanu orientale.

Secțiunea VIII: „Temisiana între anii 1020 și 1186, sub nume de Banatu alu Severinului, împartitu în comitate, districte neatărnate, pastrandu raporturi de

*) Din parte-ne suntemu gât'a a primi la redacțiune ori ce ofrande în bani, pe cari apoi i vomu înaintă promptu la locul destinațiunei lor.

Red. „Observatoriului.“

uniune personala cu regii Ungariei. Luptele Comnenilor (Ioanu si Manoilu) byzantini cu Arpadianii Ladislau I, Stephanu I si II. Incursiunile Comanilor sub Batace, Duca si Petralifo in Temisiana. Resbelulu de succesiune intre Stephanu II si Ladislau II, Geiza II, Stephanu III si IV. Ungaria devine vasal'a imperiului romanu (byzantin). Bela III (a. 1173), Fratii Petru si Asanu restabilescu regatul romano-bulgaru, se punu in raporturi cu Besarabi Olteniei si cu romanii Banatului Temisianu. Starea culturala si economica a poporului banatianu din acesti timpi.

Secliunea IX: Ostilitatile intre Iónitiu si Emericu, regele Ungariei. Incuscrirea Asanilor (Ioan) cu Andrea II Arpadianulu, redau pacea Ungariei. Finantiele si comerziulu tieiei unguresci ruinate prin arendasii Saraceni si Judani. Diplom'a lui Andreiu II are iniriure asupra Banatului. Comanii primescu pamenturi intre Dunare si Tis'a dela Bela IV supranumitu regele Cumanilor. Romanii banatieni adapostiti de munti, remanu feriti de predarile tatarilor.

Secliunea X: „Starea politica a Banatului Temisianu pe timpii regilor Ungariei de vitia straina,” incependu dela Carolu Robertu (1309). Legatura de uniune personale cu principii Transilvaniei. Autonomi'a districtelor romane din Banatulu Temisianu. Reformele prin care au trecut in diferite epoce familiile romane banatiene cele mai insemnate din acei timpi. Epoc'a marilor capitani: Huniady, Chinezu, Balasiu, Desu, Perianu etc. Documentele de imunitatea municipielor romane (districte) cuprindiendu Halmagiulu Zarandului si Valea Hatiegului.

Secliunea XI: Evenimentele urmate in Banatu dupa catastrofa dela Mohaci (1526) si pana la caderea Banatului sub dominatiunea musulmana. Causile acestei caderi.

Secliunea XII: Starea sociala, culturala si bisericesca sub domni'a Musulmana. Insemnatarea strategica a Banatului; valorea militara a poporului romanu banatianu, incercate in luptele cu puterea otomana.

Secliunea XIII: Ce influentia avut-au asupra poporului romanu banatianu, rescularea capitanului secuicu Dozsa, insurectiunea lui Tökölly si alui Rákoczy. Miscarea romanilor din 1714?

Secliunea XIV: Situatiunea Banatului sub raportu politicu, culturalu si economicu, in urm'a tractatului dela Pasarovitz — 1718.

(Va urmá).

Modificarea

§§-loru 95—118 ai statuteloru Institutului de creditu si de economii „Albina” in adunarea generala din 28 martiu a. c. in §§. 95—113 este de urmatoriulu coprinsu:

X. Scrisuri fonciari.

§. 95. Scrisurile fonciari (ipotecari) ale Institutului de creditu si economii „Albina” sunt documente, pe cari acelasi le emite pe bas'a inprumuturilor ipotecari acordate in sensulu statuleloru si a pretensiuniloru ipotecari rescumparate, si prin cari documente institutul asigura proprietariulu loru raspunderea unui capitalu si a intereselor lui, sub conditiunile cuprinse in insusi scrisurile acele.

§. 96. Emissiunea de scrisuri fonciari se face cu stricta observare a tuturor dispositiuniloru art. de lege XXXVI din anulu 1876.

§. 97. Pentru scrisurile fonciari emise de institutu se formédia din capitalulu socialu (§. 6) unu fondu de garantia de doué sute de mii florini v. a., care servece de cautiune pentru totalitatea detentoriloru de scrisuri fonciari ale institutului. Asupr'a acestui fondu nu se póte duce nici-candu vre-o executiune (§. 5 art. de lege XXXVI din a. 1876.)

§. 98. Acestu fondu se póte plasá si fructificá in urmatoriulu modu;

a) prin cumpárare de chartii de valóre, cu interese determinate, notate la bursa (scrisuri fonciari, chartii de statu, obligatiuni de prioritate).

b) prin avansuri asupra titluriloru amintite sub a) pana la marimea de trei patrare a valórei cursului loru de bursa. Aceste avansuri nu se facu pe terminu mai lungu de 3 luni, dupa a carui expirare inse se potu innoi;

c) prin escomptare de chartii de valóre si de cuponi expirati, séu cari expira in tempu de celu multu o diumetate de anu.

d) prin escomptare de schimburi (cambie) cu scadintia de celu multu 3 luni si provideute cu celu puçinu trei subscrieri;

e) prin cumperare de realitati insarcinate cu pretensiuni ipotecarie ale institutului pana la pretiulu, cu care se copere deplinu pretensiunea propria.

§. 99. Acea parte a fondului de garantiá pentru scrisurile fonciari, care este plasata in avere mobila, se tine separat de cealalta avere a institutului si se administrea separat.

§. 100. Candu fondulu de garantiá pentru scrisurile fonciari se plasédia in parte ori in totalu in imobile, atunci deodata cu dreptulu institutului de proprietate asupra imobilelui, se notédia in cartea funduaria si aceea, cá realitatea respectiva formédia parte integritóre din fondulu de garantiá pentru scrisurile fonciari ale institutului.

§. 101. Scrisulu fonciaru are se contiena sum'a capitalulu, interesele si timpulu pentru rescumpárea lui, garantarea institutului pentru capitalu si interese, ér' in dosu dispositiunile statuleloru referitóre la scrisurile fonciari.

Fia-care scrisu fonciaru pórtá timbrulu societatii si se provide cu subscrierea presiedintelui seu, si cu celelalte semnaturi recerute la firmarea societatii (§. 46), cum si cu certificarea a doi membrii ai comitetului de

revisiune, cá scrisulu fonciaru este emisu pe bas'a unei pretensiuni ipotecarie a institutului, intabulate si efectuate in sensulu statuleloru.

§. 102. Raspunderea punctuala a intereselor si a capitalulu cuprinsu in scrisurile fonciari ale institutului este garantata prin fondulu de garantiá (§. 97) si prin totalitatea pretensiuniloru ipotecate ale institutului.

§. 103. Scrisurile fonciari se potu emite in ori care valuta européna, cu diverse interese si diferite sume, inse nu mai mici de 40 florini v. a. si se póte scrie pe bani de chartia ori de moneta sunatóre.

§. 104. Scrisurile fonciari sunt la portatoriu si au cuponi de interese si unu talonu. Interesele se platescu decursive la semestru.

§. 105. Institutulu póte se emita scrisuri fonciari numai pana la sum'a indouadecita a fondului seu de garantiá (§. 97), si numai pana la sum'a acelor pretensiuni de imprumutu ale sale, cari acordate in sensulu statuleloru, sunt deplinu coperite prin ipoteca.

§. 106. Institutulu recunósce pe aducatoriulu scri-sului fonciaru si a cuponului seu de proprietariulu lui.

§. 107. Institutulu rescumpara scrisurile sale fonciari prin tragere la sorti. In totu anulu se tragu la sorti atâtea scrisuri fonciari, câte se receru cá sum'a scrisurilor fonciari din circulatiune se nu tréca preste sum'a pretensiuniloru ipotecari ale institutului.

§. 108. Tragerea la sorti a scrisurilor fonciari de rescumparatu se face in publicu, in presentia a doi membrii din Directiunea, a Directorului executivu, a doi membrii ai comitetului de revisiune si unui notariu publicu, carele confirma actulu.

Numerii trasi se afigu la institutu, si se publica in fói'a oficiala, cum si in celelalte foi ale societatii (§. 4).

§. 109. Cu tragerea la sorti a scrisurilor fonciari se potu impreună premii, a caroru suma si impartire o ficséza Directiunea.

§. 110. Scrisurile fonciari esite la sorti se rescumpara dupa valóre lor nominala la siese luni dela diu'a tragerei.

Cu expirarea acestui terminu incéta interesele lor.

La rescumparare suntu a se inapoiá institutului impreuna cu scrisulu fonciaru, si cuponii de interese inca neexpirati si talonulu, ér sum'a cuponiloru cari lipsescu, se subtrage.

§. 111. Scrisurile fonciari rescumparate prin tragere la sorti cum si prin raspunderi anticipate de imprumuturi (§. 90) se gáurescu si se facu neintrebuintabile in presentia a doi membrii din Directiunea, a Directorului executivu si a doi membrii ai comitetului de revisiune. Despre acést'a se incheia procesu verbalu.

Raspunderea anticipata de imprumuturi in sensulu alinieii a dóu'a a §. 90 póte urmá numai in scrisuri fonciari de categori'a aceea, in care s'au numeratu imprumutulu.

§. 112. Interesele, cari nu se ridica in trei ani si capitalele scrisurilor fonciari, cari nu se ridicá in treidieci de ani dela diu'a de plata, suntu prescripte si prin urmare nu se mai potu pretinde.

§. 113. Comerziulu cu scrisurile fonciari ale societatii si notarea lor pe la bursele publice, este concésa.

§§-ii urmatori din Statute cu numerii 119—150 primescu numerii 114—145.

Sciri diverse.

— (Avisu pentru calatori.) Incependu dela 15 Maiu st. n. a. c. se voru introduce pe calea ferata bilete de calatoria cu pretiuri moderate, atatu pentru class'a I cátu si pentru celelalte classe si adeca pentru urmatórele statii: 1. Pentru baile din Koritnyca, Schmecks, Uj-Tatra, Szliacs, Porad, Vichnye, Sklenco si Elópatak (Valcele). Pentru statiunile acestea, biletele au valóre 45 dile si ele, afara de acelea pentru Elópatak (Valcele) potu fi intrebuintate si pentru trenurile accelerate. 2. Pentru escurssiuni facute dela Sibiu la Ocn'a si inapoi. 3. Dela Clusiu la Szamos. 4. Dela Brasiovu la Sibiu, dela Muresiu-Osiorheiu la Sighisiór'a, Mediasiu, Ibasiufalau si Brasiovu si inapoi. Pentru aceste linii biletele au valóre de 5 dile. 5. Dela Clusiu pana la caldele din Jegenye.

— (Gambetta in Marienbad.) Dintr'o epistola parisiana a diariului „Epoche” de la 4 crt. estragemu urmatórele: Presiedintele camerei deputatiloru incepe a se ingrasia colosalu de cateva luni asia, cátu s'a decisu a nu neglige nemicu, ce ar potea se lucre contra acestei inclinári pronunciate. Di de di face cu invetiatoriulu seu Paz exercitii gimnastice in locuinti'a sa, nu de multu s'a inscrisu in „Clubulu Alpinu,” si de câteva dile, la consiliulu unui medicu si-a propusu cá pe véra se folosésca caldele de la Marienbad.

— (Judecata russésca.) Unu tieranu din satulu Rusicewo furá din comun'a vecina o vaca, fu inse prinsu de proprietariu si pedepsitu in modulu urmatoriu: Mai antaiu se adunara toti vecinii si dau furului o bataia sfánta, dup'aceea i léga manile si picioréle si cu unu ciocanu i rupe dintii dinainte din gura, apoi ilu lasara liberu. Acestu modu de pedépsa intru atat'a a placutu tieraniloru, in cátu s'au decisu, cá pe viitoriu, la toti furii se lee rumpa dintii. (Nu credemu).

— (Unu bou care mananca bani.) In 10 Febr. a. c. cumperandu in Hlinko unu proprietariu unu bou, scóse din buzunariu o bancnota de 100 fl. si o

tiené intre dóue degete dela man'a stenga, pre candu cu drépt'a cautá nisce bani merunti. Boulu folosindu-se de acestu momentu inbuca iute bancnot'a, care de siguru meritá o sórte mai buna.

— (Vitielu cu doué capete.) Joi la 1 Mart., israelitulu Motal de la baile principali din orasiulu Piatr'a, cumparandu o vaca a fatá, Vineri diminiéti'a, a fatatu unu vitielu, de si de tóte lunile, inse l'au nascutu mortu. Acestu vitielu avea doua capete lipite prin craniu, de aceea si forma si marime, si fara de nici o osebire unulu de altulu.

— (Bibliografia.) Subt editur'a dlui Degenmann in Bucuresci, apare de catva tempu o publicatiune acarei necesitate si lipsa se simtiá fórté de multu. Acea publicatiune asupra careia atragemu deosebit'a atentiune a onor. nostrii cetitori este: „Bibliografi'a Romana,” buletin mensualu alu Librariei generale din Romani'a si alu libreriei romané din streinetate. Administratiunea Bibliografie romane se afla in Bucuresci, Strad'a Batistea, Nr. 6. Abonamentulu pentru Romani'a, Transilvani'a si Bucovin'a este de: 5 lei pe anu séu 2 fl. v. a. ér' pentru streinetate 10 lei.

Tóte cartile in ori ce limba, aparute in tiéra, precum si cele aparute in limb'a romana in streinetate se voru publicá gratuitu in acést'a Bibliografia.

D. D. Autori, editori si tipografi sunt rogati a tramite nu numai titlurile, ci cartile lor in natura, pe catu s'ar potea imediatu dupa aparitiune, fiindu ca publicatiunea se face numai dupa vederea lor. De-odata cu tramitarea cartiloru se se arate si pretiulu fiacareia: acést'a indicatiune este fórté necesara pentru completarea anuciului si va contribui multu la inprastierea opului respectiv. Imediatu dupa insertiune cartile primite pentru acelu scopu se voru inapoiá franco.

Scrisorile nefrancate nu se primescu.

— Statutele societatii academice „Junimea” in Cernauti. In apelulu ce ni se tramite din partea comitetului acelei societatii academice subscrisu din partea d. domniloru: D. Onciulu, cá presiedinte si C. G. Porumbescu cá secretariu, ambii stud. in philosophia, intre altele se dice: „Menirea acestei Societati este: a deveni unu focariu de cultura nationala alu junimeii academice romane din Bucovin'a si unu adapostu alu studentiloru lipsiti de mijlóce. Realizarea acestoru scopuri frumóse ale Societatii „Junimea,” care se efectuédia prin sustnerea unui cabinetu de lectura si a unei bibliotece precum si prin ajutorarea materiala a studentiloru lipsiti, depinde in mare parte si dela sucursulu moralu si materialu alu publiculu romanu.”

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 12 Aprilie

Galbinii imperat. de auru	fl. 5.56 or.
Moneta de 20 franci	„ 9.33 1/2 „
Imperialu rusescu	„ 9.58 „
Moneta germana de 100 marce	„ 57.55 „
Sovereigns englesi	„ 12.— „
Lira turecsca	„ 10.58 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„ —.— „

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

11 Aprilie.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	1. 102. 1/2 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 103.— „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„ 100. 5/8 „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„ 94. 3/4 „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalu cu 7%	„ 87.— „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 97.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ 178.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 30.25 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ 84.60 „
Dacia, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 190.— „
Romani'a. Compania de ascur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 75.— „

Nr. 134—1879 mat. (67) 3—3

Edictu.

Dupace Georgie Bosdocu gr.-cath. din Vestemu, pribegindu in Romani'a, si-a parasitu de 3 ani legiuit'a sa muier Ev'a Pop'a gr.-cath. éra si din Vestemu, si nu se scia loculu ubicatiunei (afarei) aceluia: se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o di se se presenteze inaintea subscrisului Foru matrimoniale, cá-ci altcum caus'a divortiale urdita de muierea sa in contra-i din motive basate pre Canóne, se va pertractá si decide si in absentia lui, dupa SS. Canóne ale Bisericei gr.-cath.

Sibiu, 5 Aprilie 1879.

Dela presidiulu Forulu matrimoniale gr.-cath. de I Instantia.

Ioanu Russu,
protopop. preot.

„ALBIN'A”

Institutu de creditu si de economii.

In sensulu conclusului adunarii generale a societatii nóstre din 28 Martiu a. c. Nr. I, alu siéselea cuponu dela actiunile institutului nostru scadietoriu la 1 Iuliu 1879 se va rescumperá dela susu numit'a di la cass'a nóstra in Sibiu cu 9 fiorini 50 cruceri. Si pana atunci se rescumpera acelu cuponu la cass'a nóstra de adi incolo ori-candu, pre langa subtragerea intereselor pe timpulu inca neexpiratu.

Sibiu, 5 Aprilie 1879.

(68) 3—3 Directiunea institutului.

Tipariulu lui W. Krafft in Sibiu.

Editoru si redactoru respons. G. Baritiu in Sibiu.